

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.372/2015/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Kádár András Kristóf által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti lakos felperesnek – a **(jogtanácsos neve)** jogtanácsos által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű, **(cím)** alatti levelezési című alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2015. március 3. napján kelt 5.P.21.820/2014/9. számú ítélete ellen az alperes részéről 10. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az elsőfokú ítélet szerinti marasztalási összeg után az alperes 2013. április 3. napjától 2013. június 30. napjáig minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, míg 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát fizesse meg.

Kötelezi az alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 130.000,- (Egyszázharmincezer) forint másodfokú eljárási költséget.

A le nem rótt 243.900,- (Kettőszáznegyvenháromezer-kilencszáz) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperest 2008. március 3-án a ...-i Büntetés-végrehajtási Intézetből az alperesi bv. intézetbe szállították, ahol megőrzésen 2008. március 7-ig tartózkodott.

Az alperesnél a ...-es számú zárkában került elhelyezésre. Itt a március 3-4. közötti időszakban 3 fő fogház, 5 fő börtön fokozatú elítélt, valamint a felperesen kívül további 1 fő előzetes letartóztatásban lévő fogvatartott tartózkodott.

A felperes a fogvatartását megelőzően pszichés zavarai miatt kezelésben részesült, ezért fogvatartása alatt is gyógyszeresedésre szorult, amiről az alperes tudomással bírt. A felperessel a 2008. március 4-ről 5-re virradó éjszaka – kihasználva a gyógyszeres kezelés miatti kábult állapotát – a későbbi nyomozás során nem azonosított elkövető fajtalanzkodott.

A történetek hatására a felperes korábbi pszichés zavarai felerősödtek, a 2008 márciusában elszenvedett erőszakos közönség nála beláthatatlan, kitörölhetetlen traumasorozatot,

pszichoszomatikus és pszichés megbetegedést indított el, mely felerősítette alapbetegségét, a bipoláris zavart. Emiatt rendszeres pszichiátriai kezelésre, gyógyszeres kezelésre szorult.

A felperes keresetében 3.000.000,- forint nemvagyoni, és 348.970,- forint vagyoni kár megtérítésére, valamint ezen összegek után 2013. április 3. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatainak megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Érvelése szerint az alperes megsértette emberi méltóságát, amikor nem a jogszabályoknak megfelelő zárában helyezte el, elmulasztotta megakadályozni azt, hogy zárvatársainak egyike megerőszkolja. Ennek folytán pszichiátriai betegsége súlyosbodott, állapota rosszabbodott. Vagyoni kárigényét a cselekmény óta az állapotrosszabbodás kapcsán szedett gyógyszerek bekerülési költségében, valamint az orvosi kiadásokban jelölte meg.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Nem vitatta, hogy a felperes elhelyezése során nem tartotta be az elkülönítési szabályokat, melynek folytán a zárában különböző végrehajtási fokozatú elítéltek voltak, azonban arra hivatkozott, hogy őt befogadási kötelezettség terheli, a felperes megőrzésének idején pedig az intézetben jelentősen túlszűfolt volt, ami a szabályok betartását nem tette lehetővé, magatartása ezért nem felróható. Utalt arra is, hogy a felperesnek korábban is volt pszichiátriai megbetegedése, valamint arra, hogy az elkülönítési szabályok megsértése, illetőleg a felperesen elkövetett erőszak között nincs okozati összefüggés. Miután az elkövető kilétét nem sikerült tisztázni, akár az is előfordulhat, hogy a másik előzetes fogvatartott követte el a felperes sérelmére a bűncselekményt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3.048.970,- forintot és annak 2013. április 3. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolása szerint az alperes a felperes befogadásakor és elhelyezése során a törvény által meghatározott közhatalmi tevékenységet látott el, s amennyiben ennek nem tett eleget, a Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti felelősséggel tartozik. Utalt a Bvsz. tv. 11. § (4) bekezdésében foglaltakra, amely kimondja, hogy a személyi állomány tagja köteles megakadályozni, hogy a fogvatartottak egymást bántalmazzák, sanyargassák, vagy egyéb, az emberi méltóságot sértő magatartást tanúsítsanak, valamint az 1979. évi 11. tvr. (Bvtvr.) 119. § (1) bekezdés a) pontjára is, mely szerint az előzetes letartóztatás végrehajtása során el kell különíteni az előzetesen letartóztatottakat az elítéltektől. Megállapította, hogy a felperes elhelyezésekor az alperes nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően járt el, ezért az őt emiatt ért kárért felelősséggel tartozik. Nem fogadta el a felróhatóság hiányára történt alperesi hivatkozást. Álláspontja szerint az alperes e körben tett előadásának ellentmond, hogy amikor a felperes ellen elkövetett erőszakos cselekményről tudomást szerzett, meg tudta oldani elkülönített elhelyezését. A rendelkezésre álló igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény alapján bizonyítottan találta az alperesi jogsértés és a felperest ért hátrányos következmények közti okozati összefüggést. Ennek alapján állapította meg az elszenvedett pszichés hátrányokat is, amiket a nemvagyoni kártérítés mértékének 3.000.000,- forintban történt meghatározásakor irányadónak vett. A vagyoni kárigények közül a számlával igazolt gyógyszerköltséget fogadta el és alperest ennek megfizetésére is kötelezte. Ugyanakkor nem találta bizonyítottan a magánorvosi rendelésen felmerült kiadásokat, mert azokat a felperes előadásán túl más bizonyíték nem támasztotta alá.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság anyagi jogszabályt sértett azzal, hogy nem vette figyelembe, illetve helytelenül értékelte a felróhatóság hiányára történő hivatkozását. E körben utalt arra, hogy az alperes 200%-os telítettség

mellett nem tudta biztosítani a végrehajtási fokozatok szerinti, valamint az elítéltek és előzetes letartóztatásában lévők elkülönítését, mivel befogadási kötelezettség terhelte. Ennek kapcsán hivatkozott az eBDT2011. 2404. számú döntésben foglaltakra. Továbbra is állította, hogy a felperest ért erőszak nem annak a következménye, hogy előzetes letartóztatottként már jogerősen elítélt fogvatartottakkal együtt volt elhelyezve a zárkában, hiszen az elkövető akár egy előzetes letartóztatásban lévő fogvatartott is lehetett. Végül kiemelte, a felperes a fűdőben őt ért atrocitásról nem szólt, így az alperesnek nem volt módja, hogy megakadályozza a sérelmére elkövetett bűncselekményt.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott részének helybenhagyására irányult. Hivatkozott arra, hogy az alperesi fellebbezésben foglaltakkal ellentétben az előzetes fogvatartottak elkülönítése a jogerős szabadságvesztés büntetésüket töltő fogvatartottaktól garanciális szempontból nem kevésbé fontos, mint az egyéb csoportoké. Ennek alátámasztásául utalt az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az Európai Börtönszabályokhoz fűzött kommentárjára is. Kérte figyelmen kívül hagyni a fellebbezésben hivatkozott eseti döntést, mivel az a túlsúlyoltságra vonatkozik, jelen ügyben azonban nem emiatt érvényesít kárigényt, ahhoz képest többletjogsértés is fennáll. Ugyanakkor kiemelte, az alperesi intézet nem csak az elhelyezhető létszámra, hanem az elkülönítésre vonatkozó normákat is megszegte. Az ily módon kétszeresen is jogsértő elhelyezés során pedig – az alperes által ismerten – a pszichés problémáktól szenvedő, erős pszichiátriai gyógyszereket szedő felperes súlyos bűncselekmény áldozatává vált. Továbbra is hivatkozott a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 3. §-ában, a Bvsz. tv. 11. § (4) bekezdésében foglaltakra, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogára. Ennek kapcsán hangsúlyozta, az alperes jogsértő magatartása amiatt állapítható meg, hogy elmulasztotta megakadályozni a felperes zárkatársak részéről történt bántalmazását, sanyargatását, emberi méltóságának megsértését.

A fellebbezés **alaptalan.**

A felperes keresetében kár megtérítésére irányuló igényét személyiségi jogának sérelmére alapította. A Ptk. 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak.

A személyiségi jogokat a törvény nem tartalmazza kimerítően, azonban – többek között – az emberi méltóság megsértését a Ptk. 76. §-a külön is nevesíti. Főszabály szerint a személyiségvédelem körébe tartozó bármely jog sérelmét eredményező magatartás jogellenes, a jogellenességet azonban a jogszabály felhatalmazása kizárja.

Az irányadó – nem vitatott – tényállás alapján megállapítható, hogy a felperest immateriális hátrány, kár érte azzal, hogy egyik – be nem azonosított – zárkatársa megerőszakolta, ezzel sérült emberi méltósága és egészséghez fűződő személyiségi joga is. Az ismeretlen tettes magatartása a deliktális kárfelelősség körébe tartozik: a felperesnek jogellenesen kárt okozott, amit köteles megtéríteni (Ptk. 339. § (1) bekezdés).

A felperes azonban keresetében állította, hogy az alperes és az ismeretlen elkövető zárkatárs magatartása együttesen vezetett az őt ért jogsérelemhez, okozta kárát. Ezzel tartalmában közös károkozásukra hivatkozott.

Az alperes jogellenes magatartását abban jelölte meg, hogy nem tartotta be a Bszv. tv. 11. § (4) bekezdésében, illetve a Bvtvr. 119. § (1) bekezdés a) pontjában írt rendelkezéseket, nem biztosította személyiségi jogai védelmét a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 3. §-ában írtaknak megfelelően.

Mivel az alperesi bv. szerv az előzetes fogvatartásban lévő felperest befogadta, az adott zárkában elhelyezte, hatóságként járt el, így ha ezzel összefüggésben neki kárt okozott, az közhatalmi

jellegűnek, közigazgatási jogkörben okozottnak minősül. Ilyen esetben vizsgálni kell, hogy a kártérítési felelősség megállapításához szükséges kritériumok, így a Ptk. 339. § (1) bekezdésében szabályozott általános és a 349. § (1) bekezdés szerinti speciális feltételek megvalósultak-e. Lényeges ezért, hogy az alperes a felperes befogadásakor, elhelyezésekor, valamint ott tartózkodása alatt betartotta-e a rá irányadó jogszabályi rendelkezéseket.

A büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. (Bvtvr.) 119. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az előzetes letartóztatás végrehajtása során el kell különíteni az előzetesen letartóztatottakat az elítéltektől. A rendelkezés egyik célja az ítéltábla álláspontja szerint, hogy az esetleges személyiségi jogsértő magatartások elkövetésének lehetőségét a minimálisra csökkentse, illetőleg hogy azokat megakadályozza. Így e rendelkezés az egyik eszköze a Bvsz. tv. 11. § (4) bekezdésében rögzített azon kötelezettségnek, miszerint a személyi állomány tagja köteles megakadályozni, hogy a fogvatartottak egymást bántalmazzák, sanyargassák, vagy egyéb, az emberi méltóságot sértő magatartást tanúsítsanak. Az elkülönítés azért is lényeges, mert az állomány tagjai nem ellenőrizhetik folyamatosan a fogvatartottakat, nem lehetnek ott minden időpillanatban minden zárkában, így nyilvánvalóan nem tudnak személyes jelenlétükkel minden, az idézett Bvsz. tv. 11. § (4) bekezdésében írt cselekményt megakadályozni. Miután az alperes az elkülönítési szabálynak nem vitásan nem tett eleget, a rá irányadó kötelező jogszabályi előírásokat megsértette. Önmagában azonban a jogsértés ténye a kárfelelősség beálltához nem elegendő, hanem az okozati összefüggés szempontjából a kár releváns okának van jelentősége. Ez akkor állapítható meg, ha a felróható magatartás szerves összefüggésben van a kárral: enélkül a kár nem következett volna be, illetve a károkozó a kár bekövetkeztét előre láthatta (eBDT2013. 2893.). A károsodás bekövetkezéséhez vezető és szoros összefüggésben álló okfolyamatot egységesen kell kezelni. A perbeli esetben az alperes a jogszabályt sértő elhelyezéssel lehetővé tette, megkönnyítette, hogy a felperessel szemben az emberi méltóságát, egészségét sértő bűncselekményt kövessenek el. Az előzetes letartóztatásban lévő felperest többségében elítéltekkel együtt helyezte el az adott zárkában, holott könnyen belátható, hogy az előzetes fogvatartottak esetében – akikről még bűnösségük sem bizonyosodott be – nagy valószínűséggel jelentős visszatartó erőt jelent egy ilyen jellegű bűncselekmény elkövetésétől, hogy az ellenük folyó büntető eljárásban jogerős döntés még nem született. A felróhatóság alóli mentesüléshez nem vezethet önmagában az a tény, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek – köztük az alperes is – túlszűfoltak. Védekezése ellen szól az is, hogy amikor a felperes ellen elkövetett erőszakos cselekményről tudomást szerzett, meg tudta oldani azonnali elkülönített elhelyezését.

Tekintettel azonban arra, hogy a felperest ért kár nem közvetlenül hozható okozati összefüggésbe az alperes jogsértő magatartásával, hiszen a közvetlen károkozó személy valamelyik zárkatársa volt, vizsgálni kellett, hogy az alperes és a tényleges károkozó közös károkozásáról van-e szó.

Több személy közös károkozása esetén a kár különböző felelős személyekhez vezető okfolyamat eredménye.

A közös károkozás esetei az alábbiak:

a) a kárt több személy közös akarattal véghezvitt ténykedéssel okozza, függetlenül attól, hogy ezek egy időben vagy különböző időpontokban történtek-e és függetlenül attól is, hogy az egyes ténykedések milyen mértékben előidézői a kárnak;

b) a kárt több személy nem közös akarattal véghezvitt magatartása okozza.

Ez utóbbi magatartáson belül is több esetkört különböztethetünk meg, így

– a kárt bármelyik tevékenység (mulasztás) egymagában is előidézte volna;

– a kár több magatartásnak (mulasztásnak) kizárólag együttes hatásaként állt elő;

- a kár a tevékenységeknek (mulasztásoknak) nem együttes hatásaként állt elő ugyan, de azok okozatilag egymáshoz kapcsolódnak és az eset körülményeire tekintettel az általános életpaszta

szerint számolni kellett azzal, hogy az önmagában kárt közvetlenül nem okozó ténykedés (mulasztás) mások károkozását könnyíti meg (hasonlóan: dr. Zoltán Ödön: Felelősség szerződésen kívül okozott károkért; Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Budapest, 1961.).

A perbeli helyzet az utolsó esetkörhöz tartozik, hiszen egyértelmű, hogy az alperes és a közvetlen károkozó nem közös akaratból véghezvitt magatartással okozott kárt a felperesnek, magatartásaik azonban egymáshoz szorosan kapcsolódnak, és az alperesnek az általa ismert börtönviszonyok mellett számolnia kellett azzal, hogy az elkülönítési szabály be nem tartása megkönnyíti a fogvatartottak személyiségi jogot sértő magatartásának tanúsítását. Ennek folytán irányadó a károkozókra a Ptk. 344. § (1) bekezdése, miszerint ha többen okoznak kárt, felelősségük a károsulttal szemben egyetemleges, egymással szemben pedig magatartásuk felróhatósága arányában oszlik meg.

Az egyetemleges felelősségre tekintettel a felperest megilleti a választás joga tekintetben, hogy igényét kivel szemben kívánja érvényesíteni. Az egyetemleges kötelezettség a károsulttal szemben ugyanis azt jelenti, hogy minden károkozó teljes szolgáltatással, vagyis teljes kártérítéssel tartozik, a károsult pedig választása szerint döntheti el, hogy mely károkozótól követeli a teljes kár megtérítését (Ptk. 334. § (3) bekezdés). A Ptk. 344. § (3) bekezdése szerint a bíróság ugyan mellőzheti az egyetemleges felelősség megállapítását és marasztalhatja a károkozókat közrehatásuk arányában is, de csak akkor, ha ez a kár megtérítését nem veszélyezteti, nem is késlelteti, illetőleg a károsult a kár bekövetkeztében közrehatott, vagy igénye érvényesítésével késedelmeskedett (eBDT2010.2363. számú eseti döntés). E feltételek a perbeli esetben hiányoznak, az egyetemlegesség mellőzésének nincs indoka.

A polgári jogi kártérítési felelősség célja a reparáció. Lényege, hogy a károsultat ugyanolyan vagyoni helyzetbe hozza, amilyenben akkor volna, ha a kár nem következett volna be (eBDT2010. 2221. számú döntés).

A felperes kárigénye egyrészt vagyoni, másrészt nemvagyoni jellegű követeléseiből állt.

Az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe döntése során az igazságügyi pszichológiai szakértői véleményt, mely szerint a felperesnél a 2008 márciusában elszenvedett erőszakos közöszlész beláthatatlan, kitörölhetetlen traumasorozat, pszichoszomatikus és pszichés megbetegedést indított el, ezzel felerősítette alapteregségét, a bipoláris zavart. A szakértő azt is megállapította, hogy a jogsértés következményei súlyosak, azok a későbbiekben sem törölhetők, így bekövetkezett olyan hátrány a felperesnél, amely mind immateriális kárigényét, mind a kialakult pszichés állapotával összefüggésben igazoltan felmerült költségigényét, mint vagyoni kártérítési követelést megalapozza. Az ítéletábra álláspontja szerint a kártérítés összegének meghatározása során az elsőfokú bíróság helyesen mérlegelte a felperest ért hátrányokat. A Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése értelmében a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. A nem vagyoni kárpótlás összegét úgy kell meghatározni, hogy az – az eset összes egyedi körülményét figyelembe véve és mérlegelve – alkalmas legyen arra, hogy a pénzzel nem mérhető hátrányokat más nemű, pénzbeli előny nyújtásával hozzávetőlegesen kiegyensúlyozza.

A perbeli esetben – figyelembe véve a felperest ért súlyos traumát, annak életére gyakorolt és pszichés hatásait, valamint a káreseménykori értékviszonyokat – az elsőfokú bíróság helyes mérlegeléssel határozta meg a nemvagyoni kártérítés összegét.

Ugyancsak helytállóan döntött a vagyoni károk tekintetében, amikor kizárólag a felperest ért pszichés hátrány kapcsán ténylegesen felmerült, igazolt költségeit vette figyelembe, és ezek megfizetésére kötelezte a károkozásban részes alperest.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem

érintette, megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A kamatfizetési kötelezettség vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét az időközben bekövetkezett jogszabályváltozás (2013. évi XXXIV. tv. 14. § (10) bekezdés d) pontja) figyelembevételével pontosította, mely kamatrendelkezés egyebekben megalapozott (Ptk. 301. § (1) bekezdés).

Az alperes fellebbezése alaptalannak bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles megfizetni a felperes másodfokú eljárási költségét, ami a jogi képvisletével összefüggésben felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Ennek összegét az ítéletábra a fellebbezési érték alapulvételével, a kifejtett munka arányában határozta meg (32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdés, (2) bekezdés a) pontja).

Az alperes illetékmentességére figyelemmel a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli (1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja).

S z e d , 2015. év október hó 9. napján.

Dr. Kiss Gabriella s.k.
a tanács elnöke

Dr. Némethné dr. Suták Anikó s.k.
előadó bírő

Dr. Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.
táblabírő